

Některé aspekty bojového použití protiletadlového raketového vojska

Protiletadlové raketové vojsko (PLRV) je druhem vojska vzdušných sil AČR. Vzdušné síly tvoří v měřítku AČR pružný strategický systém určený k vedení operační a bojové činnosti technologií „třírozměrného boje“⁽¹⁾, tj. technologií schopné zbavit protivníka výhod iniciativy vyplývající z obranné podstaty vojenské doktríny. Tato technologie je založena na schopnosti bojujících stran vytvářet a používat na libovolném místě, současně nebo v dostatečně rychlém sledu, ve svobodně zvoleném pořadí, intenzitou vyhovující účinné palebné ničení vybraných cílů.

Operační použití vzdušných sil, tedy i PLRV, musí odpovídat plnění stanoveného úkolu na válčišti. V těchto podmínkách je efektivní využití jeho bojového potenciálu podmíněno naplněním základních zásad použití PLRV, které v sobě zahrnují základní ustanovení nejdůležitějších doporučení k plánování a vedení bojové činnosti PLRV. Strukturální, organizační a dislokační změny v PLRV vedou ke zvýraznění nutnosti naplnění především těchto zásad:

- soustředění hlavního úsilí PLRV k obraně nejdůležitějších bráněných objektů⁽²⁾ před údery ze vzduchu,
- využití útvarů a svazků PLRV různého složení k vytváření smíšených uskupení,
- spojení centralizovaného velení a samostatného vedení boje jednotkami PLRV,
- účelné naplnění požadavků manévrové činnosti jednotek, útvarů a svazků PLRV.

Naplnění uvedených zásad vyžaduje především změny ve stanovení bojových úkolů útvarů i svazků PLRV a v tvorbě jejich bojových sestav ke splnění stanovených úkolů s maximálním využitím mobility PLRV (zejména 2K12). V souvislosti s tím je nutné uvažovat i nestandardní použití stíhacího letectva vzhledem k jeho zredukovaným počtům. Každá konkrétní situace bude vyžadovat na velitelích operačních stupňů samostatné variantní řešení operační sestavy vzdušných sil.

Jako přijatelné v daných podmínkách se jeví vytvoření uskupení PLRV v několika sledech.

První sled protiletadlové raketové obrany (PLRO) na předpokládaných směrech působení prostředků vzdušného napadení protivníka lze vytvořit z mobilních plrp (2K12) rozmístěných v lineárních nebo prostorových bojových sestavách působících v úzké součinnosti s pozemním vojskem a v souladu s rozmístěním prostředků protiletadlového vojska (PLV). Poziční prostory⁽³⁾ palebných jednotek těchto plrp je vhodné stanovit v takové vzdálenosti od linie dotyku s protivníkem, aby byly mimo dosah dělostřelectva. PVO prvosledových sil pozemního vojska na malých výškách, zvláště před údery vojskového letectva, musí být zabezpečena především PLV armádních sborů, což je v souladu s jeho určením. Hlavním cílem taktického letectva protivníka v první fázi konfliktu totiž zpravidla

nebudou zodolněné pozice mechanizovaných brigád, ale důležité prvky infrastruktury státu a ozbrojených sil v hloubce jeho území.

Druhý sled PLRO je možné vytvořit převážně ze stacionárních PLRK rozmístěných v lineárních a prostorových bojových sestavách tak, aby byl zabezpečen palebný styk mezi sledy. Významným rysem při tvorbě uskupení PLRV je ústup od objektových bojových sestav, vzhledem k nemožnosti splnění požadavků objektové PVO velkých objektů omezených dispozičním počtem palebných prostředků.

Jedním z faktorů efektivity a odolnosti protiletadlové raketové obrany je její **mobilnost**⁴⁾, tj. schopnost maximálně využít času, rychlosti a prostoru k efektivnímu splnění bojového úkolu. V současné době je možné vymezit následující způsoby vedení mobilní činnosti:

- Vyvedení palebných jednotek z prostorů rozmístění a zaujetí postavení pro vedení boje v pozičním prostoru. Předpokladem zabezpečení operativnosti manévru je včasná realizace převedení bojové techniky z bojové do pochodové polohy, její přesun do nového palebného postavení, zaujetí bojové sestavy a příprava PLRK ke střelbě. U těchto opatření je rozhodující především doba jejich zahájení, která se stanovuje tak, aby dispoziční čas převyšoval čas potřebný k provedení této mobilní činnosti.

- Změna (přeskupení) bojové sestavy PLR svazků (útvárů) v souladu se zámyslem obrany. Z taktického hlediska má tento způsob eliminovat úsilí vzdušného protivníka vyhledat slabá místa v protiletadlové raketové obraně a ztížit protivníkovi stanovení směrů, profilů úderů (nebo „vnutit“ určitý směr, profil) s přihlédnutím k specifikace systému protiletadlové raketové palby. V průběhu vedení bojové činnosti je možné přeskupení bojové sestavy použít ke stupňování úsilí na pravděpodobných směrech činnosti hlavních sil vzdušného protivníka a k likvidaci mezer v systému palby.

- Vyvedení palebných jednotek zpod úderu, jakmile jsou zjištěny příznaky o tom, že poloha palebné jednotky byla protivníkem odhalena. Tehdy je nutné rozhodnout o změně palebného postavení, pokud je to v daných podmínkách boje možné a přijatelné.

- Periodická změna postavení (bojové hlídkování) spočívá v periodické změně postavení palebných jednotek před zahájeními a v přestávkách boje v pozičním prostoru. Poloha jednotlivých postavení je předem určena. Cílem tohoto opatření je zvýšení efektivity a odolnosti PVO. Účelnost bojového hlídkování je nutné zvyšovat na základě analýzy konkrétní situace, časových relací doby setrvání v postavení a doby manévru do nového postavení.

- Činnost s využitím léček z dočasných palebných postavení se jeví efektivní zejména v prostorech umlčené nebo nedostatečné PVO (při boji se silným protivníkem je to v celém prostoru bojové činnosti) k ničení zvláště důležitých cílů vzdušného protivníka. Činnost z léček umožňovala v lokálních válkách způsobovat značné ztráty protivníka a utajit vlastní systém palby hlavních uskupení PLRV.

- Manévr k obnově narušeného systému palby a k plnění nových úkolů bude prováděn zejména palebnými jednotkami z druhých, méně důležitých směrů a z hloubky.

Základem protiletadlové raketové obrany bráněných objektů jsou systémy protiletadlové palby, průzkumu vzdušného protivníka, velení a logistické podpory bojové činnosti. Efektivnost protiletadlové raketové obrany i samotné mobilní činnosti značně závisí na funkčnosti a odolnosti systému velení, jeho informačním zabezpečení zejména informacemi o vzdušném protivníkovi a v neposlední řadě na připravenosti velitelů, štábů a obsluh u PLRV.

Samostatnou a v soudobých podmínkách zvýrazněnou úlohu má logistická podpora bojové činnosti. Další závažnou problematikou protiletadlové obrany je řešení automatizovaného způsobu řízení bojové činnosti při použití uvedených způsobů mobilní činnosti PLRV. Při řešení těchto problémů je velkou výhodou, že bojová činnost PLRV bude vedena na vlastním, dobře známém území, které je možné v době míru kvalitně připravit. Lze především výhodně rozmístit prvky logistiky, připravit využití kabelové telefonní sítě, případně sítě včas rozvinutých radioreléových stanic pro zabezpečení automatizovaného systému velení.

Poznámky:

- ¹⁾ Plukovník doc. Ing. V. Maryška a kol.: K technologii „třírozměrného boje“. Vojenské rozhledy č. 3/1993.
- ²⁾ Část teritoria, na kterém jsou rozmístěny významné prvky bojové nebo operační sestavy vojsk, infrastruktury státu, hospodářská a ekonomická centra a další životně významné objekty.
- ³⁾ Část terénu ohraničená jednotlivými palebnými postaveními vytyčenými (plánovanými) k využití v průběhu dané etapy boje. Pohybem jednotky v pozičním prostoru nedojde k narušení palebného systému.
- ⁴⁾ Polní řád armády USA FM 100-5, ZI č. 7 (371). Praha 1990.